

Igor Marjanovic & Katerina Rüedi Ray

Immigratie naar Chicago:
droomlandschappen en
datalandschappen

68

Chicago Immigration:
Dreamscapes and
Datascapes

Datascape 1: Prologue

Illinois 2000 US Census data¹

Total population	12,279,027
------------------	------------

Foreign born

Naturalised citizens	641,848
Not a citizen	962,188
Entered 1990 or later	813,157
Entered before 1990	790,879

Language spoken at home

English only	9,113,940
Other than English	2,266,241

1

Voor gedetailleerde bevolkingscijfers van de VS, zie www.census.gov (geraadpleegd 13 september 2004). / For detailed US census information see www.census.gov (Accessed September 13, 2004).

Chicago: architectuur en immigratie Dit essay beschrijft de totstandkoming van *Chicago: City of Arrivals*, een architectuurinstallatie van ReadyMade Studio in het Art Institute of Chicago.² De curatoren hadden de ontwerpers gevraagd na te denken over de toekomst van de architectuur in Chicago. ReadyMade Studio reageerde hierop met een concept dat in dialectisch contrast staat met een traditionele architectuurpresentatie aan de hand van beroemde gebouwen en architecten, zoals het werk van de Chicago School of Architecture, en plaatste het architectuurdiscours in de context van migratie en hervestiging. *Chicago: City of Arrivals* herinterpreteert de geschiedenis van de stad Chicago aan de hand van parallellen tussen de kindertijd en migratie in de moderne metropool. Het officiële verhaal over immigranten en kinderen wordt tegen het licht gehouden; de vraag wordt gesteld waarom hun eigen verhaal ontbreekt in het publieke domein en er wordt een kader geschapen om het alsnog een plaats te geven.

Chicago staat historisch bekend als een stad van architectuur, de geboorteplaats van de moderne architectuur en de thuisbasis van de Chicago School of Architecture. Uit de geschiedenis en uit de statistische gegevens blijkt dat Chicago ook een stad is van immigratie, een startpunt voor veel immigranten van over de hele wereld en uit andere delen van de VS. Het is een stad van etnische buurten, kerken, restaurants en bedrijfsleven. Hoewel ook naar het platteland van Amerika in toenemende mate immigratie plaatsvindt, vooral door landarbeiders naar de rurale staten, concentreert ze zich nog steeds vooral in de steden. Het is mede op grond van deze cijfers dat ook wij ons vooral op de stad richten, maar vooral vanwege de geschiedenis van het moderne en postmoderne denken, dat gericht is op steden en hun potentieel

70

Chicago: Architecture and Immigration This essay documents the formation of *Chicago: City of Arrivals*, an architectural installation by ReadyMade Studio at the Art Institute of Chicago.² The exhibition curators asked the designers to reflect on the future of Chicago architecture. Standing in a dialectical contrast with the traditional work of architecture received through famous buildings and architects – such as the work of the Chicago School for example – ReadyMade Studio's entry positions architectural discourse in the context of migration and resettlement. *Chicago: City of Arrivals* re-reads Chicago's urban history through parallels between childhood and immigration in the modern metropolis. It consciously scrutinises the official narratives about immigrants and children, questioning their absence from the public realm, and creating a framework for their re-instatement.

Historically, Chicago is known as the city of architecture – the birthplace of modern architecture and the home of the Chicago School of Architecture. But, as history and statistical data in this essay suggest, Chicago is also a city of immigration, a point of entry for many immigrants from around the world and other parts of the US. It is a city of ethnic neighbourhoods, churches, restaurants and industries. Although immigration has also become more and more present in rural America – especially in the form of migrant farm workers in rural states – it is in cities that immigrants are still most concentrated. Our focus on the city owes something to these numbers, but also something more to the history of modern and post-modern thought focused on cities and their ability to serve as agents of social change. In *Architecture and Disjunction* Bernard Tschumi writes:

2

Twintig ontwerpers werden uitgenodigd deel te nemen aan de tentoonstelling 'Chicago: Ten Visions' (Art Institute of Chicago, november 2004–april 2005), van wie er tien werden geselecteerd om ieder een ruimte van 6x6 meter te ontwerpen. Curatoren van de tentoonstelling waren Stanley Tigerman, John Zukowsky en Martha Thorne.

2

Twenty designers were invited to participate in the Chicago: Ten Visions show (Art Institute of Chicago, November 2004 – April 2005), and ten were selected to design a 20'-0"x20'-0" room each. The exhibition was curated by Stanley Tigerman, John Zukowsky, and Martha Thorne.

als instrument voor maatschappelijke verandering. In *Architecture and Disjunction* schrijft Bernard Tschumi:

Niet alleen was de stad (Liverpool, Londen, Los Angeles, Belfast, enzovoort) de plaats waar de maatschappelijke conflicten het scherpst waren, maar, zo stelde ik, de stedelijke conditie zelf kon een middel zijn om maatschappelijke verandering te versnellen.³

Chicago is een schoolvoorbeeld van zowel een moderne als een postkoloniale stad. De moderniteit van deze stad komt het duidelijkst tot uitdrukking in de stadsgeschiedenis en de aard van productie (sociaal, economisch en ruimtelijk); haar postkoloniale karakter dankt ze aan een geschiedenis van aanhoudende stedelijke conflicten. Migrantenwerkers waren de motor van de arbeidersopstanden in de negentiende eeuw, en zeker van de beweging voor een achturige werkdag, die uitliep op de Haymarket-bijeenkomsten en -rellen van 1 tot 4 mei 1886. De omvang van de Haymarket-rellen en het controversiële proces dat erop volgde, leidden tot de viering van 1 mei als internationale dag van de arbeid. Arbeidersvakbonden als de International Working People's Association en etnische arbeiderstijdschriften als *Die Arbeiter-Zeitung* speelden een sleutelrol bij de strijd voor gelijke rechten en tegen rassendiscriminatie onder arbeiders. Deze bonden brachten in Chicago arbeiders met uiteenlopende achtergronden samen, waaronder vrouwen, Ieren, Duitsers, zwarte Amerikanen en andere. Ook in de twintigste eeuw duurden maatschappelijke conflicten rond kwesties als immigrantenarbeid en politieke vertegenwoordiging nog voort. De politieke onrust van de jaren zestig kwam tot een hoogtepunt in de burgerrechtenbeweging, in het kader van de strijd voor erkenning en zelfbeschikking van de groeiende

Not only was the city (Liverpool, London, Los Angeles, Belfast, etc.) the place where social conflicts were most exacerbated but, I argued, the urban condition itself could be a means to accelerate social change.³

Chicago is both a paradigmatic modern city and a paradigmatic post-colonial city. While its modernity is most evident in the history and character of production – social, economical, and spatial – the post-colonial character of Chicago builds upon the continuous history of urban conflicts. The nineteenth-century workers rebellions – most notably the movement for an eight-hour workday which resulted in the Haymarket meetings and riots of 1-4 May 1886 – were mostly driven by the power of immigrant labour. The magnitude of the Haymarket Riot and the controversial trial that followed resulted in the celebration of May 1 as the international workers day. Workers' unions, such as the International Working People's Association, and ethnic workers journals, such as *Die Arbeiter-Zeitung*, played a key role in promoting equal rights and an end to racial discrimination in the workforce. These associations brought together Chicago workers of various backgrounds, including women, Irish, German, African-American and other immigrants. The twentieth century saw a continuation of social conflict based on the issues of immigrant labour and political representation. The political unrest of the 1960s culminated during the civil rights movement as part of the struggle to recognise and empower the growing African American diaspora in the North. For David Harvey, the question of social change is inseparable from *otherness*:

3

Bernard Tschumi, *Architecture and Disjunction*, Cambridge 1994, p. 7.

3

Bernard Tschumi, *Architecture and Disjunction*, Cambridge 1994, p. 7.

zwarte diaspora in het noorden. Volgens David Harvey viel de kwestie van de maatschappijhervorming niet te scheiden van het *anders-zijn*:

Als we de anderen die ons ontbijt serveren als belangrijk beoorde-
len, en daar is alle reden toe, welk soort intersubjectieve ruimte-jid
en wat voor beoordelingsschema wordt daarmee dan geconstru-
eerd en in hoeverre beïnvloedt dit ons zelfbeeld, onze ethische en
politieke identiteit?⁴

4
David Harvey, *Justice, Nature,
and the Geography of Difference*,
Oxford 1996, p. 233.

Voor ons ontwerpers overstemt deze ethische vraag elke formele be-
spreking van de stedelijke geschiedenis van Chicago. We zien Chicago
als een speelterrein voor menselijk immigrantenkapitaal, met zijn werk
en inspanningen, zijn diasporische productie en verbeelding. In termen
van architectuur heeft het modernisme een beheersing van de ontwerp-
verbeelding gebracht via het werk van een Europese immigrantenelite
met namen als Ludwig Mies van der Rohe, Hilberseimer en Laszlo
Moholy-Nagy; daarnaast bracht het ook rauwe immigrantenbouw mid-
dels het werk van de Poolse, Ierse en Duitse arbeiders. Het postkoloni-
alisme daarentegen brengt een langzame maar onmiskenbare ver-
schuiving met zich mee naar zowel een ontwerpelite van Latino-afkomst
– zoals de ontwerpers en leidinggevendenden in grote firma's als Gensler
en SOM – als een gestaag groeiende Latino-bouwindustrie in Chicago.
De Hispanic American Construction Industry Association (HACIA) is een
van de machtigste associaties van bouwbedrijven van de stad. Toch
speelt de massaverbeelding van de immigranten nog geen rol in het
dromen over de stad. Het zijn de *anderen* die ons ontbijt serveren, maar
van wie de dromen zich nog steeds in de ruimten van de stilte bevinden
waar het in dit project om draait. We zijn geïnteresseerd in de immigra-

72

If the others who put breakfast on our table are judged, as surely
must be, significant, then what kinds of intersubjective space-time
and what kind of valuation schema is being constructed thereby
and how does this affect our sense of self, of moral and political
identity?⁴

4
David Harvey, *Justice, Nature,
and the Geography of Difference*,
Oxford 1996, p. 233.

For us designers, this ethical question overpowers any formal discus-
sion about Chicago's urban history. We see Chicago as a playground for
immigrant human capital – for its work and labour, for both diasporic pro-
duction and imagination. Architecturally speaking, modernism brought
control of the design imagination through the work of the immigrant
European elite, such as Ludwig Mies van der Rohe, Ludwig Hilberseimer
and Laszlo Moholy-Nagy; it also brought raw immigrant construction
through the labour of Polish, Irish, and German workers. Post-colonial-
ism on the other hand, is bringing a slow but evident shift to both the
Latino design elite – such as designers and principals in large firms like
Gensler and SOM – and the ever-growing Latino construction industry
in Chicago. The Hispanic American Construction Industry Association
(HACIA) is one of the most powerful construction associations in the
city. However, the immigrant mass imagination has not yet had a role
in dreaming the city. It is the *others* who put breakfast on our table yet
whose dreams are still in spaces of silence that are the main concern
of this project. We are interested in the complexities of immigration
processes, especially the most silent and unheard voices: those of im-
migrant children.

Gevel van het gebouw van de Immigration and Naturalization Services (INS-gebouw) met de torenhoge figuur van een immigrantenkind ervoor en overdekt met een stortvloed van dossierkasten en tl-buizen. /

The façade of the Immigration and Naturalization Services (INS) building altered by the towering figure of an immigrant child and complemented by the rain of filing cabinets and fluorescent light strips.

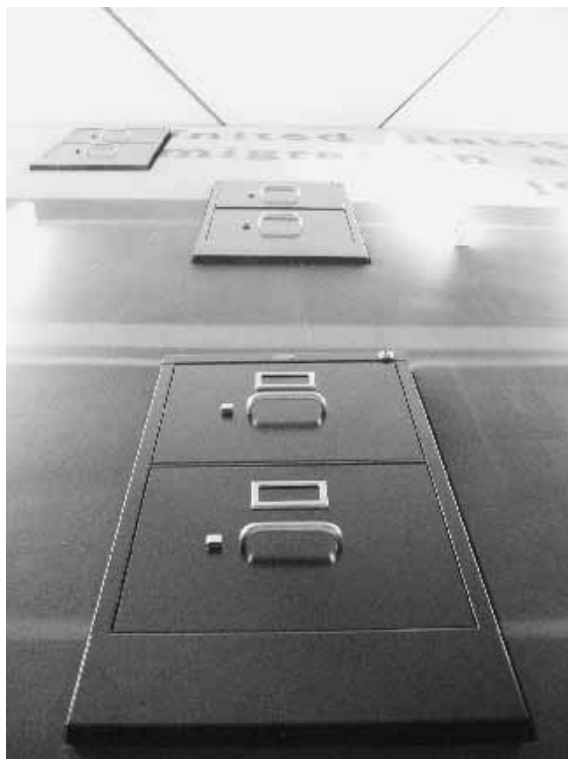
Gevel van het warenhuis Dollar Daze en de 'dikte' van de gevel van het INS-gebouw met blootliggend houten skelet. /
The façade of the Dollar Daze store and the 'thickness' of the INS façade wall with its exposed timber structure.

De ruimte van de stedelijke vervreemding: de hoek van Jackson Street en State Street met de gevels van het INS-gebouw en Passport Photo. / The space of urban alienation: the corner of Jackson and State Streets with the façades of the INS building and the Passport Photos store.

Detail van de gevel van het INS-gebouw: de stortvloed van zwarte dossierkasten wordt aangevuld met tl-buizen. Met hun koude witte licht zijn de tl-buizen metaforen voor de I-balken die in de iconische gebouwen van de moderne architectuur worden gebruikt. / Detail of the INS façade: the rain of administrative black filing cabinets is complemented by fluorescent strip lights. With its cold white light, the fluorescents are metaphors for 'I' beams used on iconic buildings of modern architecture.

tieprocessen, in al hun complexiteit, en vooral in de stilste en minst gehoorde stemmen: die van de immigrantenkinderen.

Overeenkomsten: kindertijd en immigratie

Zodra men aankomt, begint het stadium van de kindertijd.⁵

Walter Benjamin

Dit waren de woorden waarmee Walter Benjamin zijn ervaring als volwassene beschreef toen hij een reis door Rusland maakte en opnieuw moest leren lopen op de bevroren straten van Moskou, en waarmee hij een verband legde tussen diaspora en regressie naar de kindertijd.⁶ Benjamins observatie drukt concreet uit dat men zich alles opnieuw moet toe-eigenen, van taal tot hoe men zich in de ruimte beweegt; iets wat door elke immigrant intens wordt beleefd. Naast deze vervreemding die alle immigranten ervaren, geloofde Benjamin ook in dromen als een collectief fenomeen – een paradox in de geprivatiseerde werelden van het kapitalisme – en riep op tot montagestrategieën die de massa's zouden wakker schudden, in plaats van ze te laten wegzinken in een individuele droomtoestand zoals die door de surrealisten werd beschreven.⁷ In *Chicago: City of Arrivals* breiden we deze ideeën van vervreemding en wakker schudden uit door immigrantenervaringen en -discours een nieuwe plaats te geven in de institutionele context van een museum. Via een niet voor de hand liggend gebruik van alledaagse objecten, namelijk de vitrinekastjes waarin de visie van immigranten kinderen op de toekomst van Chicago is verbeeld, ontvouwt de tentoonstellingsruimte zich als een montage van kant-en-klare artefacten. Het is een magische documentaire van een immigrantenjeugd in de grote stad.

5

Walter Benjamin, 'Moskau', in: Susan Buck-Morss, *The Dialectics of Seeing. Walter Benjamin and the Arcades Project*, Cambridge 1999, p. 265.

6

Ibid.

7

Voor een gedetailleerde bespreking van Benjamins relatie met het surrealisme, zie Buck-Morss, op. cit. (noot 5), p. 260.

Correspondences: Childhood and Immigration

The instant one arrives, the childhood stage begins.⁵

Walter Benjamin

It is through these words that Benjamin described his adult experience of travelling to Russia and having to relearn to walk on the icy streets of Moscow, thus establishing the connection between diaspora and the regression to childhood.⁶ Benjamin's observation embodies the re-appropriation *de novo* of everything, from language to spatial practice, and is intensely experienced by every immigrant. In addition to this estrangement experienced by all immigrants, Benjamin also believed in dreams as a collective phenomenon – a paradox of the privatised worlds of capitalism – and called for montage strategies that could awaken the masses, rather than allow them to succumb to individual dream-like states described by the Surrealists.⁷ In *Chicago: City of Arrivals* we extend these ideas of estrangement and awakening through the re-instatement of immigrant experiences and discourses in the institutional context of a museum. Through the uncanny use of everyday objects, namely the shadow boxes depicting immigrant children's visions of future Chicago, the exhibition space unfolds as a montage of ready-made artefacts. It is a magical documentary of immigrant childhood in the big city.

Benjamin argued that both children and immigrants are not yet fully integrated by the process of socialisation and therefore have an 'unsevered connection between perception and action that distinguished revolutionary consciousness in adults'.⁸ As much as Benjamin's writing about childhood related to the Surrealist idea of regression into dreams, it also 'marked Benjamin's leave-taking of any homeland, and was in

5

Walter Benjamin, 'Moskau', in: Susan Buck-Morss, *The Dialectics of Seeing: Walter Benjamin and the Arcades Project*, Cambridge, Mass., 1999, p. 265.

6

Ibid.

7

For a detailed discussion of Benjamin's relationship to Surrealism see Buck-Morss, *The Dialectics of Seeing*, op. cit. (note 5), p. 260.

8

Ibid., p. 263.

Volgens Benjamin hebben immigranten evenmin als kinderen een volledig socialisatieproces doorgemaakt en hebben ze dus een 'nog niet verbroken band tussen waarneming en actie die bij volwassenen op een revolutionair bewustzijn duidt'.⁸ Wat Benjamin over de kindertijd schreef, hield weliswaar verband met het surrealistische idee van een zich terugtrekken in dromen, maar het 'markeerde ook Benjamins afscheid van elk mogelijk vaderland en was in feite een expliciete poging zich immuun te maken voor heimwee'.⁹ Onnodig te zeggen dat elke immigrant het gevecht tegen het heimwee moet leveren; zelfs degenen die in hun vaderland niet te lijden hebben gehad van politieke onderdrukking moeten leren leven met de gedachte dat ze een thuis en taal hebben verloren: sommigen kunnen waarschijnlijk echt nooit terug, maar allen verliezen in mindere of meerdere mate iets in het assimilatieproces. Bovendien delen alle immigranten de collectieve droom van een beter leven, in zijn meest stereotiepe vorm 'de Amerikaanse droom'. Tegelijkertijd heeft 'de ervaring van de kindertijd bij een generatie veel gemeen met een droomervaring'.¹⁰ Aan de hand van deze dialectische relaties – verlies van thuis en taal, dromen, en het onderdrukken van een *andere* verbeelding – gaan we de vele analogieën tussen kindertijd en immigratie ruimtelijk verkennen.

⁸
Idem, p. 263.

⁹
Idem, p. 39.

¹⁰
Idem, p. 273.

Benjamin was vooral onder de indruk van de revolutionaire kracht van het handelen van kinderen, die vaak de gegeven, klakkeloos aanvaarde opvatting van dingen niet accepteren. Hij observeerde kinderen tijdens het maken van hun kunstwerken en probeerde van hen te leren, en die lessen te vertalen naar inzicht in revolutionaire kracht bij volwassenen. Hij was ervan overtuigd dat elke generatie een zwakke messianistische kracht in zich draagt, en dat de directe band tussen waarneming en

76

fact an explicit attempt to immunise himself against homesickness'.⁹ Needless to say, all immigrants fight the battle of homesickness, and even those who escaped political oppression in their homelands have to cope with the idea of a lost home and language, to which some may never be able to return in reality and all lose to some degree in the assimilation process. Furthermore, immigrants share a collective dream of a better life, at its most stereotypical 'the American dream'. At the same time 'the childhood experience of a generation has much in common with dream experience'.¹⁰ It is through these dialectical relationships – loss of home and language, dreaming, and the repression of *another* imagination – that we start to spatially explore the manifold analogies between childhood and immigration.

⁹
Ibid., p. 39.

¹⁰
Ibid., p. 273.

Benjamin was particularly impressed by the revolutionary power of the action of children, who frequently do not accept the given, uncritically received notions of things. He watched children in the production of their works of art and tried to learn from them and to translate that learning into an understanding of adult revolutionary power. He believed that each generation carries a weak Messianic power, and that children's direct link between perception and action was a powerful example of a revolutionary consciousness that was able to see everything anew. Our contribution to Benjamin's argument is that we as immigrants also carry this weak power, one that comes from the powerful simultaneous experience of alienation and enchantment within new worlds. By working with immigrant children and including their works of art and architecture within ours, ReadyMade Studio attempts to extend this emancipatory learning process and to explore possibilities for change in an alienated yet also enchanting world. Our dreaming eyes wide open, together

actie bij kinderen een krachtig voorbeeld was van een revolutionair bewustzijn, het vermogen alles als nieuw te zien. Wat wij aan Benjamins beweringen toe te voegen hebben, is dat ook wij als immigranten die zwakke kracht in ons dragen, een kracht afkomstig van de gelijktijdige ervaring van vervreemding en betovering in nieuwe werelden. Door met immigrantenkinderen te werken en hun kunstwerken en architectuur op te nemen tussen de onze, probeert ReadyMade Studios dit emancipatoire leerproces uit te breiden en mogelijkheden voor verandering te onderzoeken in een vervreemdende maar ook betoverende wereld. We houden al dromend onze ogen wijdopen en onze handen en voeten storten zich gezamenlijk in het maken en ongedaan maken van vreemde, betoverende en onbekende Chicago's. Puttend uit de rijke immigratietraditie van Chicago trachten we middels individuele en collectieve reflectie nauwkeurig te bestuderen wat immigranten te zeggen hebben vanuit hun plaatsen van stilte. De kritische theorie biedt vele interessante modellen voor zelfreflectie, emancipatie en zelfbeschikking. Het is vanuit deze traditie dat we onze tentoonstellingsruimte hebben ontwikkeld – een collectieve hybridiseringsruimte, ontworpen door immigranten-professionals (wijzelf), maar aangevuld en van betekenis voorzien door de individuele visies van immigrantenkinderen.

Tentoonstellingsruimten *Chicago: City of Arrivals* hanteert de techniek van de montage en ontvouwt zich als een verzameling *readymade* en gemakkelijk te herkennen artefacten. De montagetechniek is afkomstig van de fotomontage, een begin twintigste eeuw ontwikkeld artistiek medium waarbij foto's worden bewerkt en verplaatst naar de nieuwe context van een ander beeld. Deze artistieke techniek beantwoordt

our hands and feet hurtle into the making and unmaking of strange, enchanting and unknown Chicagos. Drawing on the rich tradition of immigration in Chicago, we are interested in careful examination of immigrant's arguments from their places of silence, examined through individual and collective reflection. Critical theory offers many interesting models for self-reflection, emancipation, and empowerment. It is from this tradition that we develop our exhibition space – a collective space of hybridisation, designed by immigrant professionals (ourselves) yet supplemented and made meaningful through individual visions of immigrant children.

Exhibition Spaces *Chicago: City of Arrivals* appropriates the practice of montage, unfolding itself as a collection of ready made and easily recognizable artefacts. Montage practices spring from the early works of photomontage, an artistic medium based on altering photographs and displacing them into the new context of another image. This artistic practice is analogue to the question of immigrant identity and the ways in which cultural identity is once again de-territorialised and re-territorialised.

Underlying *Chicago: City of Arrivals* is the undeniable fact that the future of Chicago belongs to its children and its immigrants. There can be no architecture without creative, intellectual and physical labour, and there is no labour without birth or immigration. Children and immigrants, perhaps more powerfully than others, inhabit an especially magical and critical form of urban imagination. The Surrealists and Dadaists called this condition estrangement and used montage to come close to describing it. Estrangement consists of enchantment – the experience

sterk aan de immigrantenidentiteit en aan de manieren waarop culturele identiteit wordt gedeterritorialiseerd en gere territorialiseerd.

Ten grondslag aan *Chicago: City of Arrivals* ligt het onloochenbare feit dat de toekomst van Chicago toebehoort aan haar kinderen en immigranten. Zonder creatieve, intellectuele en fysieke arbeid is er geen architectuur mogelijk, en er is geen arbeid mogelijk zonder geboorte en immigratie. Kinderen en immigranten verkeren wellicht in sterkere mate dan anderen in een bij uitstek magisch en kritisch domein van de verbeelding. De surrealisten en dadaïsten noemden deze toestand vervreemding en maakten gebruik van montage om hem bij benadering te beschrijven. Het vreemd-zijn bestaat uit betovering, het beleven van de stad als een verlossende, bevrijdende, magische wereld, en vervreemding, het beleven van de stad als een vernederende, onderdrukkende, onbegrijpelijke wereld.

De tentoonstelling *Chicago: City of Arrivals* is onderverdeeld in drie ruimten. Het vreemd-zijn in de stad is vertegenwoordigd in een ruimte van publieke vervreemding. Het stelt het werkelijk bestaande exterieur van het INS-gebouw aan Jackson Street in Chicago voor. De ruimte ertegenover wordt ingenomen door een driehoekige huiselijke omgeving, een ruimte van betovering, gevuld met vitrinekastjes ontworpen en vervaardigd door immigrantenkinderen uit Chicago. Tussen deze twee ruimten in staat een onvoltooide muur, een gecomprimeerde bouwplaats met een blootliggend houten skelet. Deze tussenruimte is een volume dat sporen bevat van het dagelijks leven van de buitenlandse bouwvakkers die met hun onzichtbare arbeid de snelle groei van Chicago's bebouwde omgeving voeden.

De ruimte van de betovering: een huiselijk aandoende ruimte met gedimd licht en vitrinekastjes waarin de kijk van immigrantenscholieren op de toekomst van Chicago te zien is. /

The space of enchantment: a domestic-like space with dimmed lights and shadow boxes containing immigrant schoolchildren's visions of Chicago's future.

of the city as a redeeming, liberating, magical world – and alienation, the experience of the city as a debasing, oppressive, incomprehensible world.

The space of *Chicago: City of Arrivals* is divided into three parts. The space of urban estrangement is represented by a space of public alienation. It is an actual exterior space in front of Chicago's Immigration and Naturalization Services building on Jackson Street. The opposite side is occupied by a triangular domestic environment; a space of enchantment, it is filled with shadow boxes designed and made by Chicago's immigrant children. Standing in-between these two spaces is an unfinished wall, a compressed construction zone with an exposed timber stud structure. This space in-between is a volume containing traces of the daily life of immigrant construction workers, whose invisible labour continues to fuel the rapid growth of Chicago's built environment.

Space of Estrangement The space of estrangement for an immigrant is an urban exterior. In this exhibition, it is represented through a montage of photographs – a continuous street wall of pasted images. The space is lit by cold fluorescent strip lights, referring to their use in institutional buildings associated with immigration and naturalisation. A daytime space of alienation – bringing wry smiles of recognition to immigrants visiting the exhibition – the corner of Jackson and State Streets in Chicago is defined by the façades of the Immigration and Naturalization Services (INS) building, and the Dollar Daze and Passport Photo storefronts. The two stores are essentially parasites of the INS building, feeding off the line of immigrants in front of it. In the Dollar Daze and Passport Photo stores, immigrants obtain photos for their documents

Drie lagen van stedelijke immigratie, weergegeven in de huiselijke ruimte van betovering, met de blootgelegde constructiemuur en de ruimte van vervreemding op de achtergrond. / Three layers of urban immigration represented by the domestic space of enchantment, the exposed construction wall and the space of urban alienation in the background.

Ruimte van vervreemding Voor de immigrant is de stedelijke buitenruimte een ruimte van vervreemding. In deze tentoonstelling wordt hij afgebeeld door middel van een montage van foto's, een doorlopende stadsmuur van aan elkaar geplakte beelden. De ruimte wordt verlicht door de kille gloed van tl-buizen, een verwijzing naar hun gebruik in de kantoorgebouwen die men associeert met immigratie en naturalisatie. De hoek van Jackson Street en State Street in Chicago wordt gedomineerd door de gevel van het INS-gebouw en de winkelpuien van de Dollar Daze en Passport Photo. Het is een ruimte van vervreemding bij daglicht en brengt bij immigranten die de tentoonstelling bezoeken een wrange glimlach van herkenning. De twee winkels zijn in feite parasieten van het INS-gebouw en voeden zich met de rij immigranten die ervoor staan te wachten. Bij Dollar Daze en Passport Photo kopen immigranten foto's voor hun identiteitspapieren en souvenirs en briefkaarten om naar huis te sturen; of naar wat 'thuis' was, als Chicago hun nieuwe thuis is. Veel personen die voor het INS-gebouw in de rij staan zijn werkelijk op doortocht, ze laten hun papieren zien terwijl ze tussen twee landen in zitten en wachten tot ze het proces kunnen afronden. Dollar Daze is inderdaad een *daze*, een bedwelming, een zwart gat van verlangen, consumptie, herinnering en goedkoopte. De verder onopmerkelijke gevels van deze gebouwen krijgen een andere schaal door de torenhoge gestalte van Luka, een immigrantenkind dat de tentoonstellingsbezoekers groet. Bij zijn enorme afmetingen schrompelen volwassenen ineen tot het formaat van een kind. De tentoonstellingsbezoekers worden uitgenodigd zich door de ruimte te bewegen als immigranten die in de rij staan voor nieuwe papieren. Ze kunnen de afbeeldingen op de muren aanraken en de geboorte- en immigratiecijfers van Chicago lezen.

and buy souvenirs and postcards of Chicago to send home; or what used to be home, if home is now Chicago. Many bodies that queue in front of the INS building are true transients, submitting papers while in-between countries, waiting for the process to come to its conclusion. The Dollar Daze store is just that, a daze, a limbo space of aspiration, consumption, memory and cheapness. The normally ordinary façades of these buildings are altered in scale by a giant, towering figure of Luka, an immigrant child greeting the exhibition visitors. His enormity shrinks an adult to the scale of a child. Exhibition visitors are invited to move through the space like immigrants waiting in line to get their new documents. They can touch the images on the walls and read about Chicago's birth and immigration statistics.

Central to the concept of urban estrangement around the INS building is the quiet line of immigrants, forming as early as 4:00 a.m. and awaiting entry at 7.00 a.m. This experience of waiting in the queue is a process of sacrifice associated with obtaining legal documents in a new home. In his essay 'Refugees', Charles Simic writes:

It is hard for people who have never experienced it to truly grasp what it means to lack proper documents. We read every day about our own immigration officers, using and misusing their recently acquired authority to turn back suspicious aliens from our borders. The pleasure of humiliating the powerless must not be underestimated.¹¹

The question of spatial humiliation of underrepresented groups is central to this project. The relative ease with which American citizens obtain their documents is very different from the process of institutional es-

11

Charles Simic, *Refugees*, in: Andre Aciman (ed.), *Letters of Transit*, New York 1999, p. 121.

Centraal in het concept van stedelijke vervreemding rond het INS-gebouw staat de zwijgende immigrantenrij, die zich al om vier uur 's ochtends begint te vormen tot het kantoor om zeven uur open gaat. De ervaring van wachten in de rij is een proces van opoffering gerelateerd aan het verkrijgen van nieuwe wettelijke papieren in een nieuw thuisland. In zijn essay 'Refugees' schrijft Charles Simic:

Voor mensen die het nooit hebben meegemaakt is het moeilijk te bevatten wat het betekent om niet de juiste papieren te hebben. We lezen elke dag over onze eigen douanebeambten, die hun onlangs verworven gezag gebruiken en misbruiken om verdachte buitenlanders van onze grenzen terug te sturen. Men moet het genoeg ontleend aan het vernederen van machtelozen niet onderschatten.¹¹

11
Charles Simic, 'Refugees', in:
Andre Aciman (red.), *Letters of
Transit*, New York 1999, p. 121.

De kwestie van de ruimtelijke vernedering van minderheidsgroepen staat in dit project centraal. Het relatieve gemak waarmee Amerikaanse burgers hun papieren krijgen, staat in schril contrast met het proces van institutionele vervreemding dat immigranten ondergaan wanneer ze aan wettelijke papieren proberen te komen. De tentoonstellingsbezoekers worden uitgenodigd met de immigrantenrij mee te schuifelen en zo deel te nemen aan een simulatie van de immigrantenrealiteit (al is die nauwelijks te bevatten), een realiteit die wordt afgehandeld en opgelost binnen een verscheidenheid aan autoritaire institutionele omgevingen die de ruimte van de tentoonstelling ver te buiten gaan. De torenhoge figuur van het kind is een poging de andere, duisterder ervaring van het kind-zijn te laten zien die immigranten elke dag te verwerken krijgen: het gevoel klein te zijn, machteloos, verward en onderworpen aan

80

Detail van de tentoonstellingsruimte met vitrinekastjes van leerlingen en een ingebouwde tv waarop immigrantenzenders uit Chicago en omgeving te zien zijn. / Detail of the exhibition space with students' shadowboxes and a built-in TV playing immigrant TV stations from the Chicago area.

regels, zelfs als die zinloos lijken en niets te maken hebben met de concrete ervaring van de betreffende persoon.

Ruimte van betovering Voor het kind is de stedelijke buitenruimte een ruimte van betovering. In *Chicago: City of Arrivals* bestaat deze uit een nachtelijke speelkamer vol vitrinekastjes. Deze is ontworpen als een soort slaapkamer met gedimd licht. Voor de immigrant is de ruimte van betovering een nagemaakte huiselijke ruimte, een ruimte die vele individuele en collectieve dromen herbergt die uit de echte wereld zijn verbannen. De muren zijn middernachtsblauw geschilderd, met een tekst uit Walter Benjamins *Passagenwerk* in goud erop die verwijst naar de kindertijdervaringen. De speelkamer wordt verlicht door een klein ingebouwd televisietoestel waarop constant etnische zenders uit Chicago en omgeving te zien zijn. De televisie staat lager dan normaal zodat de immigrantenkinderen die de vierentwintig afzonderlijke vitrinekastjes hebben ontworpen, ernaar kunnen kijken.

De vitrinekastjes zijn vervaardigd met behulp van voorwerpen en plaatjes die bij Dollar Daze zijn gekocht. Ze zijn verzameld en van betekenis voorzien door immigranten-schoolkinderen in het kader van een leerproject op de Pilsen Community Academy in een van de grootste Latinobuurtten van Chicago. Het idee om kant-en-klare objecten te gebruiken ligt in het verlengde van Walter Benjamins 'cognitieve benadering van veronachtzaamde, over het hoofd geziene fenomenen'.¹² Elk immigrantenkind heeft vertrouwde kleine voorwerpen en plaatjes uit Dollar Daze uitgekozen en in een kastje geplaatst. Deze kastjes zijn vervolgens op ooghoogte voor kinderen aan de muur van de slaapkamer bevestigd. Zo wordt de slaapkamer een verzameling gevonden voorwerpen die as-

¹² Buck-Morss, op. cit. (noot 5), p. 262

trangement associated with obtaining legal documents that immigrants undergo. By moving through the immigration line, the exhibition visitors are invited to participate in a simulation of an immigrant reality – albeit a barely graspable one – a reality that is negotiated and resolved within a variety of authoritarian institutional settings far beyond the space of the exhibit. Nevertheless, the towering figure of the child tries to show the other, darker experience of childhood that immigrants internalise everyday: the sense of being small, powerless, confused and obedient to rules, even if they seem to make no sense and do not relate to the lived experience of the person.

Space of Enchantment The space of enchantment for the child is an urban interior. In *Chicago: City of Arrivals* it is a night-time playroom full of shadow boxes. It is designed as a bedroom-like setting with dimmed lights. The space of enchantment for an immigrant is a fake domestic space, a space that is home to many singular and collective dreams censored from the real world. Its walls are painted midnight blue, with golden text relating to childhood experience from Walter Benjamin's *Passagenwerk*. The playroom is lit by a small built-in TV set continuously playing various ethnic TV stations from the Chicago area. The TV is positioned lower than usual, making it visually accessible to the immigrant children who designed the twenty four individual shadow boxes.

The shadow boxes are designed through a montage of objects and images purchased at the Dollar Daze store. They are assembled and made meaningful by immigrant schoolchildren through a learning project at the Pilsen Community Academy in one of the biggest Latino neighbourhoods in Chicago. The idea of using ready-made objects extends Walter

sociaties oproepen met dromen, een wereld van immigratie in verleden en toekomst. Bezoekers van de ruimte worden opnieuw kind in een ontdekkingstocht aan de hand van tekeningen, maquettes en verhalen die de gefantaseerde toekomst van de stad beschrijven.

De speelkamer wordt zo voor volwassenen een ruimte van regressie naar de kindertijd. Een ruimte waarin stedelijke angsten kunnen worden geïnternaliseerd via spel en verbeelding. Dit unieke kruispunt tussen publieke ruimte, huiselijke ruimte en de psyche wordt in veel theorieën van de moderniteit bestudeerd. In haar boek *The Dialectics of Seeing* schrijft Susan Buck-Morss:

Wat Benjamin bezighield was eerder hoe de publieke ruimte, de stad Berlijn, zijn onbewuste was binnengedrongen en ondanks zijn beschermde bourgeoisieopvoeding, zijn verbeelding kon beheersen.¹³

¹³
Idem, p. 39.

Vooral bij ondervertegenwoordigde groepen wordt een actieve, betrokken verbeelding onderdrukt, met als gevolg dat deze verbeelding zich terugtrekt in een droomwereld. Benjamin was geïnteresseerd in collectieve dromen en zag die als een eerste stap naar een historisch ontwaken en dus concrete verwezenlijking.¹⁴ Het is dit proces van historisch ontwaken dat de sleutel vormt tot alle Benjaminiaanse werelden, een revolutionair bewustzijn dat deel uitmaakt van een kritisch proces van zelfreflectie en uiteindelijk emancipatie en maatschappelijke actie. De architectuur is er zelden in geslaagd iets aan dit proces bij te dragen, voornamelijk vanwege haar elitaire status in de maatschappij: te vaak bekleedde ze de status van een autoritaire droom, en te weinig die van een collectieve droom.

¹⁴
Idem, p. 260-261.

Benjamin's 'cognitive approach to discarded, overlooked phenomena',¹² Each immigrant child chose familiar small objects and images from the Dollar Daze store and placed them in a box. These containers were then mounted on the bedroom wall at a child's eye level. The bedroom thus became a collection of found objects associated with dreaming, a world of past and future immigration. Visitors to the space become children for the second time, discovering its contents through drawings, models and stories describing the imagined future of the city.

¹²
Buck-Morss, op. cit. (note 5), p. 262.

The playroom is thus a space of adult regression to childhood, a space in which urban anxieties can be internalised through play and imagination. This unique intersection between public space, domestic space and the psyche is observed by many theorists of modernity. In her book *The Dialectics of Seeing* Susan Buck-Morss writes:

Benjamin was concerned, rather, with how public space, the city of Berlin, had entered into his unconscious and, for his protected, bourgeois upbringing, held sway over his imagination.¹³

¹³
Ibid., p. 39.

The repression of an active, participatory imagination is particularly strong in underrepresented groups, whose imagination therefore often retreats into a dream world. Benjamin was interested in collective dreams, and saw them as the first step towards historical awakening and therefore concrete realisation.¹⁴ It is this process of historical awakening that is the key to all Benjaminian worlds, a revolutionary awareness that forms part of a critical process of self-reflection and ultimately emancipation and social action. Architecture has often failed to contribute to this process, mostly because of its elite status in society; it has seldom carried the true status of a collective, rather than an authoritarian dream.

¹⁴
Ibid., p. 260-261

Ruimte van constructie Tussen de buitenruimte van de immigratie en de binnenruimte van de speelkamer staat een onvoltooide muur, een blootliggend skelet van balken en panelen. Met een tot negentig centimeter uitvergroete dikte is deze barrière een metafoor voor een architectuur die zowel in tekeningen als gebouwen verloren is geraakt. De binnenconstructie van de muur is met opzet in het zicht gelaten om niet-deskundige bezoekers te betrekken bij het constructieproces van gebouwen. Een tekening van de doorsnede van een gebouw is een plaats waar zeker niet te wonen valt; meestal is zo'n doorsnede alleen te zien op bouwtekeningen die uitsluitend architecten kunnen lezen. Door de overdreven dikte van de onvoltooide muur, een meter, komt de doorsnede ervan volledig in het zicht. Het wordt op een merkwaardige manier een bewoonbare plaats.

Deze ruimte in doorsnede maakt – als metafoor – nog een andere zwijgende immigrantengroep zichtbaar: immigranten die in de bouw werken. Veel bouwondernemingen in Chicago zijn eigendom van aannemers uit minderheidsgroepen en ze nemen vaak immigranten in dienst, vooral uit Latijns-Amerika, Azië en Oost-Europa. Zo is de Hispanic Construction Industry Association (HACIA) een organisatie waar bedrijven lid van kunnen worden, vierentwintig jaar geleden opgericht om discriminatiepraktijken in de bouw te voorkomen en met als missie de deelname van haar leden aan publieke en private bouwprojecten in Chicago en omgeving te bevorderen. In de blootliggende doorsnede van de muur liggen weggegooide blikjes en wikkels, die een stereotiep beeld geven van de werkende bevolking van Chicago, haar menselijke diversiteit en de lange uren die de vaak niet georganiseerde arbeiders maken. Handtekeningen op de muren getuigen van de daadwerkelijke arbeid die in het maken van

Space of Construction Standing between the exterior space of immigration and the interior space of the playroom is an unfinished wall, a frame structure made of exposed studs and panels. With its thickness exaggerated to three feet, this barrier is a metaphor for an architecture lost in both drawings and buildings. The wall's internal structure is left intentionally exposed, in order to engage non-professional audiences in the process of building-making. A building section drawing in particular is a place that cannot be inhabited; it is usually only visible in the construction documents that only architects can read. Through the exaggerated thickness of the unfinished wall of one metre, the wall section is fully exposed and made visible. It becomes a strangely habitable space.

This sectional space makes visible – as a metaphor – another typically silent immigrant group: immigrant workers employed by the construction industry. Many Chicago construction companies are owned by minority contractors and often employ immigrant workers, especially those from Latin America, Asia and Eastern Europe. For example the Hispanic American Construction Industry Association (HACIA) is a 24-year-old business membership organisation founded to prevent discriminatory practices in the construction industry whose mission is to promote the participation of its members in public and private construction projects throughout the Chicagoland area. In the sectional space discarded cans and wrappers testify to stereotypical images of Chicago labour, its human diversity, and the long hours of its often non-unionised workers. Signatures on its walls record the actual labour involved in the making of the exhibit, from curators to carpenters and electricians, some of them immigrants as well.

de tentoonstelling is gaan zitten, van curatoren tot timmerlui en elektriciens, van wie sommigen ook immigranten zijn.

Tot slot Om te kunnen extrapoleren vanuit afzonderlijke architectonische eenheden als gebouwen en steden, en vanuit theoretische eenheden als klasse en geslacht, moet men het bestaan van uiteenlopende subjectposities onderkennen. Een van deze posities is die van buitenstaander. Het spreekt vanzelf dat in onze geglobaliseerde wereld vanuit deze positie veel aanspraken op identiteit kunnen worden gemaakt. Immigranten worden vaak gezien als mensen zonder thuis of geschiedenis, mensen die ervoor hebben gekozen hun eerste geschiedenis voorgoed in te leveren of te behouden als tweederangs fenomeen, als een schouwspel van geschiedenis en traditie. Zelfs als het er heel veel zijn, zoals het datalandschap in dit essay aangeeft, blijven immigranten een 'tussenvolk'. Hun cultuur is een schimmig terrein dat vraagt om nieuwe strategieën om tot een eigen identiteit te komen. Als zulke strategieën – individueel of gemeenschappelijk – onder het domein van theorie of politiek vallen, blijft nog steeds de vraag: wat is de rol van architecten in de processen van maatschappelijke of ruimtelijke articulatie van migratie en immigratie?

Voor ReadyMade Studio bestaat deze rol erin de ervaringen onder de aandacht te brengen van een bevolkingsgroep die in het centrum staat van de Amerikaanse sociale dynamiek – de dynamiek van arbeidsstromen en ideologieën van de Amerikaanse droom. Daarnaast stellen we de politieke strategieën ter discussie die twee derde van de in het buitenland geboren inwoners het staatsburgerschap, en daarmee een stem en politieke subjectiviteit ontzeggen. Ook buiten het traditionele

Final Words In order to extend architectural singularities of building and city, and theoretical singularities of class or gender, one has to acknowledge the existence of diverse subject positions. One of these positions is that of an alien. It goes without saying that this position inhabits many claims to identity in a globalised world. Immigrants are often perceived as people without a home or history, as people who have chosen to forever surrender their first history or to retain it as a second level phenomenon, as a spectacle of history and tradition. Even when they form large numbers, as the datascape in this essay suggests, immigrants are still a people in-between. Their culture is a *terrain vague* calling for elaboration and new strategies of selfhood. If such strategies – singular or communal – fall under the domains of theory or politics, the question still remains: what is the role of architects in the processes of social and spatial articulation of migration and immigration?

The work of ReadyMade Studio sees this role as one of raising awareness of the experiences of a population that lies at the heart of the US social dynamic – the dynamic of labour flows and ideologies of the American dream. We also question political strategies that leave two thirds of foreign-born subjects without citizenship, and therefore without a voice and political subjectivity. We also see new roles for architects outside the traditional domains of the art of building. These roles extend into a world of cultural difference, a world that Homi Bhabha defines as 'the right to signify from the periphery of authorised power and privilege'.¹⁵ By stepping outside ourselves and our professions we become aware of other groups, thus transforming the museum space into a communal project of empowerment.

¹⁵
Homi K. Bhabha, *The Location of Culture*, London, 1994, p. 2.

domein van de bouwkunst zien we nieuwe rollen weggelegd voor architecten. Die rollen strekken zich uit tot in een wereld van cultuurverschillen, een wereld die Homi Bhabha omschrijft als 'het recht ook in de periferie van gesanctioneerd gezag en privilege mee te tellen'.¹⁵ Door buiten onszelf en ons vak te treden, worden we ons bewust van andere groepen, en kunnen we de museumruimte omvormen tot een gezamenlijk project van zelfbeschikking.

Vertaling: Auke van den Berg, Bookmakers

15
Homi K. Bhabha, *The Location of Culture*, Londen 1994, p. 2.

Een van de vitrinekastjes, ontworpen door een vierdeklasser van de Pilsen Community Academy in Chicago. Alledaagse objecten die zijn gekocht bij het warenhuis Dollar Daze tegenover het INS-

gebouw krijgen betekenis in deze speelse verbeelding van de toekomstige skyline van Chicago. /

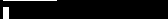

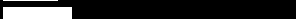
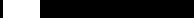
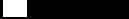

One of the shadow boxes designed by a fourth year student at the Pilsen Community Academy in Chicago. Through playful imagination of the future skyline of

Chicago, the shadow box utilizes and makes meaningful ordinary objects purchased from the Dollar Daze store across the street from the INS building.

Datascape 2: Epilogue
Chicago 2000 US Census data

Percentage

Total population	2,896,016	100	
Age			
Population below age 15	643,336	22.1	
Economic status			
Poverty level families	105,752	16.6	
Race			
White	1,215,315	42.0	
Black/African American	1,065,009	36.8	
Hispanic/Latino	753,644	26.0	
Mexican	530,462	18.3	
Puerto Rican	113,055	3.9	
Cuban	8,084	0.3	
Other Hispanic/Latino	102,043	3.5	
Asian	125,974	4.3	
Asian Indian	25,004	0.9	
Chinese	31,613	1.1	
Filipino	26,423	1.0	
Korean	11,985	0.4	
Asian	8,221	0.3	
Japanese	5,467	0.2	
American Indian/Alaskan Native	10,290	0.4	
Native Hawaiian/Other Pacific Islander	1,788	0.1	
Country of Origin			
Native born outside USA	60,881	2.1	
Foreign born	626,903	21.7	
Foreign born entered country 1990-2000	291,785	10.1	
Foreign born naturalised	223,984	7.7	
Not a citizen	404,919	14.0	
Percentage of Foreign born			
Region of origin			
Latin America	354,034	56.3	
Europe	145,462	23.1	
Asia	112,932	18.0	
Africa	12,613	2.0	
North America	3,201	0.5	
Oceania	661	less than 0.1	
Language spoken at home			
Population 5 years or over	2,678,981	100	
English only	1,726,905	64.5	
Language other than English	952,076	35.5	
Speak English less than very well	494,175	18.4	
Spanish	625,240	23.3	
Speak English less than very well	335,393	12.5	
Other Indo-European languages	212,576	7.9	
Speak English less than very well	105,009	3.9	
Asian/Pacific Island languages	82,582	3.1	
Speak English less than very well	42,690	1.6	

Ancestry

Other Ancestries	1,734,057	59.0
Polish	210,421	7.3
Irish	191,998	6.6
German	189,618	6.5
Italian	101,903	3.5
English	57,579	2.0
US or American	38,779	1.3
Sub-Saharan African	36,985	1.3
Russian	28,845	1.0
Swedish	24,882	0.9
French	24,180	0.8
Greek	18,249	0.6
Czech	17,086	0.5
Lithuanian	15,383	0.5
Arab	14,971	0.5
Norwegian	14,890	0.5
Scottish	14,285	0.5
Ukrainian	13,579	0.5
Dutch	11,906	0.4
West Indian	11,698	0.4
Scotch/Irish	11,142	0.4
Hungarian	9,418	0.3
Slovak	6,238	0.2
Danish	5,922	0.2
French Canadian	5,013	0.2
Welsh	5,226	0.2
Swiss	3,002	0.1